

Entre el goig i la barbàrie

Aquest estiu que acabem de passar, l'estiu del 2012, ens ha portat el vintè aniversari de dos episodis que van somoure Europa en dos sentits radicalment oposats: els Jocs Olímpics de Barcelona i el setge de Sarajevo. La ciutat de Barcelona ha volgut recordar l'efemèride amb un intent de recuperar el que s'anomenà *esperit olímpic*. L'herència dels Jocs es pot llegir en el present de la ciutat, en la seva projecció al món, en la seva consolidació com a destí turístic i, pel cas que ens ocupa, en la seva arquitectura, les grans infraestructures, les rehabilitacions, la posada en valor d'un patrimoni i una imatge al servei d'una causa.

La primavera del 1992 iniciàvem el compte enrere per a la inauguració, la flama olímpica recorria el país i tots ens sentíem una mica el centre del món. Paral·lelament, i no gaire lluny d'aquí, en una ciutat que havia estat olímpica dotze anys abans, a poques hores d'avió de casa nostra, a Sarajevo, esclatava l'infern. Entre el 5 d'abril de 1992 i el 29 de febrer de 1996 la ciutat vivia el setge més cruel de la història moderna, en el context de la guerra dels Balcans. Una ciutat tant o més contemporània que Barcelona: 12.000 morts, la majoria civils, i 50.000 ferits. Al final del setge, la

El mateix escenari, els mateixos ciutadans

Els episodis del 92, viscuts des d'una ciutat a la perifèria d'Europa i a la perifèria de Barcelona, varen marcar-nos de forma definitiva. L'arquitectura, com a escenari vital i repositori de memòria i esperança, se'ns feia present entre el goig i la barbàrie. I a Sarajevo, la gespa de l'estadi olímpic era remoguda per enterrar-hi els milers de ciutadans morts que, pocs anys abans, havien celebrat els llorers dels atletes en el mateix espai, en la mateixa arquitectura, un lloc per a la memòria acollidora i cruel, segons el vent.

meitat de la seva població era morta, o havia fugit o es trobava refugiada, també a casa nostra.

Els telenotícies ens oferien el menú diari de celebritats i rècords a Barcelona, i la incredulitat i la barbàrie a Sarajevo. I aquí a Girona, i a l'Escala, i a altres llocs propers, acollíem alguns d'aquells que havien escapat de les bombes i dels francotiradors. Dones amb nens petits a qui donàvem el que teníem i, sobretot, escoltàvem amb incredulitat, mentre els corredors de la flama olímpica passaven per davant del portal de casa.

L'arquitectura, com a patrimoni amb valors identitaris, no restava aliena a aquests esdeveniments. A Barcelona es rehabilità l'estadi de Montjuïc, i fou rebatejat com a Lluís Companys, un intent de recuperar la memòria republicana estroncada brutalment per una guerra. A Sarajevo, la nit del 25 d'agost, les forces sèrbies incendiaven i destruïen la Biblioteca Nacional, dos milions de llibres i documents, segles d'història. Un acte més de memoricidi, l'arquitectura del poble com a botí de guerra.

El fet va arribar a casa nostra per dues vies ben diferents. Per una banda, la notícia oficial als mitjans, com un fet més de la barbàrie d'una guerra anacrònica i cruel. Per l'altra, la fotografia 10 x 15 que els nostres nous veïns bosnians ens van portar a casa. Havien perdut germans, amics, casa i futur, i també la seva estimada Biblioteca Nacional. La pèrdua els colpia en allò més profund i s'afegia a l'orfanat i desesperació de qui ho ha perdut tot. La memòria col·lectiva com a país i la memòria més íntima i familiar.